

Uppstartsmöte

Mötet är till för att länsstyrelserna ska komma igång att arbeta med systemet (MOSAIC mm) som en del av remissen och deras behov av styrning för underlag kring grön infrastruktur (regionala handlingsplaner).

Datum och tider:

Torsdagen den 24 augusti kl. 10.00 till ca 15.00 (beroende på hur mycket diskussion det blir kring de olika punkterna)

Plats: Havs- och vattenmyndighetens lokaler (Åskan) på Gullbergs Strandgata 15, i Göteborg.

<http://maps.google.se/maps?q=Gullbergs+Strandgata+15,+G%C3%B6teborg&hl=s v&ie=UTF8&ll=57.715816,11.97866&spn=0.018223,0.065875&sll=61.606396,21.225586&sspn=16.74587,67.456055&oq=Gullbergs+Strandgata+15,+G&hnear=Gullbergs+Strandgata+15,+411+04+G%C3%B6teborg&t=m&z=15&iwloc=A>

Program

Start 10.00 (lokal Åskan)

- Inledning – Ingemar Andersson HaV.

Hälsar välkommen, kort genomgång av programmet och deltagarna, samt remiss och arbetssätt (15 minuter)

Se presentation, 1_Introduktion HaV

- Genomgång av ramverket för naturvärdesbedömning i marin miljö – Mosaic (Hedvig Hogfors, AquaBiota) (ca 1 timme)

Se presentation, 2_Överblick Mosaic

Inspelad videoversion finns även kopplat till remissen,

<https://www.havochvatten.se/hav/uppdrag--kontakt/vart-uppdrag/remisser-fran-hav/remisser/2017-06-26-forslag-pa-ramverk-for-naturvardesbedomning-i-marin-miljo---mosaic.html>

Ett antal frågor som diskuterades kopplat till presentationen:

- Redovisas osäkerheter i totala bedömningen, metod i så fall? (Lars Gamfeldt)

Det finns tankar på detta, men dessa är inte utvecklade ännu. Det kan t.ex. baseras på hur mycket konsensus samt vetenskapligt stöd som finns för bedömningen. Eftersom detta inte är bearbetat är det inte bestämt om osäkerheterna ska tillåtas påverka naturvärdespoängen eller finnas som information (Hedvig Hogfors).

- Viktigt att osäkerheter som finns i den framtagna kartan även framgår (Ewa Lawett).

Även detta finns tankar på men inte ett färdigt förslag. Kartan/kartorna skulle kunna överlagras med ett osäkerhetslager. Kända brister (t.ex. i form av ekosystemkomponenter som inte gått att kartera) kan redovisas i kartans legend eller i text i handlingsplanerna (Frida Fyhr).

- Kriteriet ekologisk funktion (del 1a), bra om det fanns en bruttolista som stöd för val (Anna Engdahl).

Det Kan finnas svårigheter med detta då samma funktioner inte alltid ger samma poäng (se Bilaga 3 för mer information) (Hedvig Hogfors). Eventuellt skulle de funktioner som tagits upp i befintliga bedömningar kunna plockas ut till en lista, utan att de kopplas till med om de är värdefulla eller ej (Frida Fyhr).

- Kan det vara relevant att jobba på olika sätt på olika skalor, ser behoven för kommunal och länsförvaltning likadana ut som för nationell (Jan Schmidtbauer Crona)?

I de exempel och rekommendationer som används i rapporten är upplösningen hög (Hedvig Hogfors). Man kan fundera vidare på om det behövs riktlinjer för hur resultaten i hög upplösning skalas om för nationella behov (t.ex. havsplaneområden som används inom havsplaneringen) samt hur högupplöst vi ska jobba i ekonomisk zon (Frida Fyhr).

- Akta sig för skrivningar om att systemet är objektivt. Kanske använda annat ord, samsyn/ grundläggande plattform/ mindre subjektivt (Christina Berglind).

Helt rätt! Vi anstränger oss för att använda "samsyn" eller "mindre subjektivt" (Hedvig Hogfors).

- Det är viktigt att även förvalta förutsättningarna för biologin, dvs den abiotiska miljön. Ex vis viktiga miljöer som grunda bottnar generellt, syrefria djupa bottnar etc. Framför allt viktigt vid hanteringen av potentiella värdekärnor (Christina Berglind).

Mosaic är uppbyggt så att abiotiska ekosystemkomponenter kan tas med i systemet, även om vi fokuserar på biotiska ekosystemkomponenter. Kopplingen till biologin måste dock vara stark för att en naturvärdesbedömning ska kunna göras (Hedvig Hogfors).

- Hur säkerställer systemet en dialog mellan geografiska områden, ex vis över länsgränser (Ingela Isaksson)?

Detta finns inte inbyggt i Mosaic utan är upp till berörda länsstyrelser (Hedvig Hogfors).

Länsstyrelserna uppmanas till att samarbeta inom havsområdena (Ingemar Andersson).

- Hur säkerställer vi ett ekologiskt representativt nätverk (Anna Karlsson)? Hur mycket som behövs, ska/behöver representeras av det ena eller andra? Det kan variera i vilken skala man befinner sig, lokal nivå eller havsbassängs nivå.

För västerhavet behövs olika värden för olika nivåer:

- ett för västerhavet,
- ett för länen och
- ett för kommunerna (Maria Kilnäs).

En förvaltningsfråga!

Viktigt att arbetet med denna fråga harmoniseras med motsvarande frågeställning/arbete inom områdesskydd (Ingemar Andersson).

Mosaic ger stöd för att lokalisera var ekosystemkomponenterna bör vara representerade (Hedvig Hogfors).

- De grunda mjukbottnarna i 0-6 meters vattendjup är viktiga att få med som grundläggande värde område, som signal uppåt till politiker och verksamhetsutövare mfl. (Maria Kilnäs).
- Genetisk diversitet hanteras i dagsläget inte av Mosaic (Hedvig Hogfors).

11.30 – 12.30 (ca) Gemensam lunch

- Genomgång av de biotiska ekosystemkomponentlistorna (Frida Fyhr, AquaBiota) (ca 30 minuter)

Se presentation, 3_Ekosystemkomponentlistorna

Frågor har seglat upp kring ekologisk relevans och poängsättningen. En fördjupad

diskussion har hållits kring den för Västerhavet. Arbete pågår med att anpassa listorna utifrån inkomna kommentarer. HaV och Aquabiota återkopplar kring detta arbete, efter mötet.

Den vetenskapliga granskningen och förankringen av ekosystemkomponentlistorna som var planerad till i mitten av oktober månad, flyttas fram.

Ett antal frågor som diskuterades kopplat till presentationen:

- Fråga i krysskolumnen för Natura 2000-naturtyperna, anges typiska arter (naturvårdsart) eller karakteristiska (Lars Gamfeldt)?

Typiska och karakteristiska arter blandas i nuläget (Frida Fyhr och Hedvig Hogfors).

Naturvårdsarterna delas in i sex kategorier (Hallingbäck, T. 2013.). Typiska arter är arter vars förekomst indikerar s.k. gynnsam

bevarandestatus hos aktuell naturtyp enligt EU:s art- och habitatdirektiv.

"Karakteristiska arter" är ett begrepp som används i den "Interpretation Manual of European Union Habitats", som är överenskommen inom EU (Habitatkommitten) (Aronsson, M. 2008). På svenska benämns denna "EU:s tolkningsmanual". Det är frågan om arter som ska stödja tolkningen av en viss naturtyp.

- Artrikedomen premieras inte i systemet, får ingen hög poäng (Christina Berglind), nämnde exempel med *Fucus*. Vi har högre ekologisk funktion i mosaic-samhällen än i en-artsamhällen. Viktigt att komplettera med artkomplex.

Vi kan behöva justera poängnivåerna (Frida Fyhr och Hedvig Hogfors).

Inte bara titta på en komponent i taget i den grundläggande naturvärdesbedömningen, utan på de områden som blir värdekärnor och värdetrakter (Mats Lindegart).

Analyser av ekologisk representativitet i den fördjupade naturvärdesbedömningen premierar områden med flera ekosystemkomponenter samt god kvalitet/funktionalitet (Frida Fyhr).

- HUB-systemet (Östersjön) utgör ett klassificeringssystem, inget system för naturvärdesbedömning (Anna Karlsson).
- Efterfrågades förklaring på vad som innefattas i kriteriet för biologisk mångfald (del 1a) (XX)?

Beskrivs i Bilaga 3. Kortfattat: det som bedöms är hur mycket ekosystemkomponenterna bidrar till biologisk mångfald av populationer och arter, det vill säga så kallad α -diversitet. Det är främst livsmiljöer/habitat och biotoper som får höga poäng (Hedvig Hogfors).

- Hur man tar fram den grundläggande naturvärdeskartan (10 minuter, Hedvig Hogfors, AquaBiota)

Se presentation, 4_Grundläggande naturvärdeskartan

Ett antal frågor som diskuterades kopplat till presentationen:

- Poängterades att storlek är en viktig att få med som bedömningsenhet, ex vis vad gäller ålgräsängar (Ewa Lawett).

Storlek ur ett biologiskt perspektiv är ett av föreslagna måtten på kvalitet och funktionalitet i den fördjupade naturvärdesbedömningen. Eftersom större inte alltid är bättre (monokultur/mosaic-samhällen) måste bedömningen göras från fall till fall. Däremot kan storlek vara en förvaltningsmässig faktor – och kommer då in när värdetrakter utformas (Hedvig Hogfors).

- Uppsala län ligger i gränsen mellan Bottenhavet och Egentliga Östersjön (två olika ekosystem komponentlistor), ska de stämma av båda listorna när de jobbar med systemet?

Ja det är bra att titta på båda listorna (Hedvig Hogfors).

- Fråga om automatiserad kartgenerering, modell för rasterberäkningarna, så att 14 län inte behöver hålla på med samma sak (Erik Årnfelt)?

Det finns ingen färdig applikation, men är en bra idé. Inom Imagine har bla ett verktyg i ArcGIS Model Builder (Frida Fyhr) samt ett R-script (Mats Lindegart) utvecklats. Spridning till Erik Årnfelt ses över.

- Om en kategori slår hårt igenom, ex vis däggdjur eller fåglar, är det viktigt att titta på kartan även utan denna/dessa kategorier (Hedvig Hogfors).
- Det är viktigt att inte stirra sig blind på bara den samlade bedömningen, utan även viktigt att titta på underlaget bakom (Mats Lindegart). Det är viktigt att titta på även enskilda komponenter, vad de har för värden.
- Genomgång av hur man skulle kunna arbeta med punktdata i Mosaic – problem och möjligheter (Frida Fyhr, AquaBiota) (ca 30 minuter)
 - Kort kring frågor och diskussion (ca 15 minuter)

Se presentation, 5_Punktdata

- Definition och modellering av ekosystemkomponenter i Kosterhavet - pågående arbete inom projektet [IMAGINE](#) (Mats Lindegart, Göteborgs Universitet) (ca 15 minuter)

Se presentation, 6_IMAGINE_Koster

Ett antal frågor som diskuterades kopplat till presentationen:

- Mats har stor diversitet av komponenter i sin lista med ekosystemkomponenter, en stor andel biotoper.
- Listar "karakteristiska" arter (ej att förväxla med motsvarande begrepp inom Art- och habitatdirektivets arbete). Vid fortsatta analysen av kartunderlag görs ansatsen "finns någon av de listade arterna, ja då är det den biotopen". Översätter på så sätt "pragmatiskt" en lång lista på arter till biotoper.
- Det har gått bra att modellera i koster.
- När man i efterföljande steg ska titta på påverkansfaktorer, är det viktigt att se om de relevanta arterna för påverkan finns i biotopen (ex vis stor skillnad mellan havskräfta och sjöpenna vilka båda kan finnas inom biotopen för sjöpennor). En biotopkarta enligt metodiken "finns någon av de listade arterna, ja då är det den biotopen" resulterar också i att man inte kan vara säker på vilken art/arter som troligast finns på platsen, vilket eventuellt blir trubbigt när man analyserar påverkan. Det är en fördel om ekosystemkomponenterna är utformade så att alla ingående arter är känsliga för samma störningar.

- Det finns givetvis osäkerheter i modellerade kartor men detta gäller även de direkta observationerna, som dessutom ger information som är betydligt mer begränsad rumsligt. Modellerna syntetiserar den tillgängliga informationen som finns i de empiriska observationerna och kan visa på viktiga potentiella områden för förekomst.
- Går det att jämföra naturvärdet på grunda och djupa bottnar (Erik Årnfelt)?

Ramverket och metodiken är naturligtvis en förenkling, men syftet är att skapa ett enhetligt system med en gemensam "valuta" just för att det ska gå att göra generella bedömningar, som inte bara hanterar ett "värde" och en miljö i taget. Viktigt dock att även överväga enskilda komponenter och att beakta ekologisk representativitet (Mats Lindegart).

- Avslutande summering och diskussion

Ett antal frågor som diskuterades:

- Fördes fram tankar om att ha en share-point för AquaBiotas support-funktion, förslagsvis länsstyrelsernas för Gi-arbetet (Christina Berglind).

Ingemar Andersson stämmer av möjligheten till detta med Erik Årnfelt (Ist Östergötland).

- Kan systemet fungera för länsstyrelsernas alla förvaltningsdelar, värden kontra påverkan (XX)?

En kopplad känslighetsmatris saknas i nuläget (Ingemar Anderson).

- Projektet måste få mycket kunskap om data som saknas för det samlade arbetet i havsmiljön (Karl Svanberg). Viktigt att informationen kring detta skickas vidare till HaV.

- Synkas arbetet med Mosaic till det terrestra arbetet med GI (Jenny Hertzman)?

Ja, såtillvida vad gäller värdekärnor och värdetrakter (begrepp och definitioner) (Ingemar Andersson). Ansvar för att hålla ihop helheten ligger på länsstyrelserna och deras gemensamma sharepoint.

Sharepointen innehåller enbart värdetrakterna, inte allt underlagsdata (Erik Årnfelt).

- Finns ett datavärdskap för rumsliga underlag (Erik Årnfelt)?

Nej inte i dagsläget. Förhoppningarna är att HaV kan få till en miljödataenhet som aktivt kan arbeta med detta (Ingemar Andersson).

Slut senast kl 16.00

/ Ingemar Andersson